

Драгиша Бојовић

Међународни центар за православне студије, Ниш - Србија

e-mail: dragisa.bojovic@filfak.ni.ac.rs

НЕОЗБИЉАН ПРИСТУП ЛАРШЕОВОЈ КЊИЗИ

Недавно се у часопису *Саборност* (9/2015) појавио приказ књиге Жан Клода Ларшеа, *Личност и природа. Православна критика персоналистичких теорија Христа Јанараса и Јована Зизијуласа* (Међународни центар за православне студије, Ниш, 2015), чији је аутор Александар Ђаковац.

Иако је реч о осврту (како текст дефинише сам аутор), у библиографској класификације овај је памфлет проглашен оригиналним научним радом. Вероватно не постоји ни један озбиљнији научни часопис где се прикази неке књиге класификују на овакав начин како је то овде учињено. Пошто је часопис у коме је објављен текст на самом дну лествице категоризованих научних часописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, не треба да чуди ова необична похвала сопственој мисли.

Да је реч о неозбиљном приступу Ларшеовој књизи, потврђује и сам Ђаковац, који у другој фусноти каже да "публикација попут ове не заслужује озбиљно коментарисање и критику", а онда на наредне 22 странице коментарише и критикује књигу, наравно *неозбиљно*, јер она, по речима самог аутора, није у њему пронашла озбиљног критичара и коментатора. Ова самодисквалификација не ослобађа нас обавезе да само кроз неколико теза укажемо на очиту недобронамерност аутора.

1. Иако повремено указује, на неким местима с правом, на пропусте у преводу, то не смета аутору да преко 60 пута цитира тај исти превод. Иако је француски текст Ларшеове књиге објављен пре пет година (Париз, 2011), ни овај, а ни други српски аутори нису у међувремену нашли за сходно да се осврну на Ларшеове ставове изнете у овој књизи. Ако читаоца интересује зашто је то тако, одговор је сасвим једноставан: српско издање и велико интересовање за њега руши мит о једној идеологији (не теологији), која је суверено, ауторитетом њених проповедника, остављала пустош у савременој српској теологији. Определивши се за објављивање ове књиге у оваквом корисном преводу (уз мање погрешке и неуједначености у преводу троје преводилаца филолога) пре свега смо имали на уму духовну корист, коју ће књига донети српском читаоцу. Далеки узор у томе издавачу је био хиландарски монах Сава (потоњи Архиепископ српски), који је, преведећи Псалтир, био свестан свога незнања (грчкога језика) али и духовне користе који превод доноси: "А ја недостојни и лени и худи монах Сава, чувши и видевши овакав псалтир на грчком језику написан, сажалих се помисливши на своје незнање, пошто не знађах добро грчки, али се ипак убојах беде онога ленога слуге који је сакрио таланат, и пожурих се Божјом благодаћу, колико ми моћ достиже, изложих га и предадох вама истинитим трговцима, да ви чините куповину." Преводом Ларшеове књиге издавач је још једном отворио онај трг спасења. Истинити трговци већ су похрлили ка њему.

2. Аутор приказа је склон фалсификатима. Он оптужује Ларшеа за "саморекламирање и самопромовисање по различитим новинама и интернет сајтовима, које воде неприкривени и прикривени следбеници рашчињеног бившег епископа Артемија." Као пример наводи интервју који је Владимир Димитријевић урадио са Ларшеом. Аутор приказа нигде не наводи да је разговор рађен за недељник "Печат" и да је тамо и објављен. Зар "Печат" воде присталице некадашњег Епископа рашко-призренског Артемија? Кад је реч о тзв. расколничким сајтовима, интервју се у овом тренутку (10. 11. 2016) може наћи на сајту Фонда стратешке културе <http://www.fsksr.rs/kljucna-rec/zan-klod-larse/> и Васељенске ТВ. <http://www.vaseljenska.com/tag/zan-klod-larse/> Апсолутно смо сигурни да Ларше ништа није учинио да иједан сајт преузме интервју са њим, тако да нема никаквог основа за тезу о његовом наводном саморекламирању. Пре ће бити да су његови ставови занимљиви и за ширу читалачку публику, те отуда толико интересовање ових и других сајтова да преузму поменути интервју. Горе наведени сајтови никако се не могу подвести под квалификације Александра Ђаковца.

3. Језик самог осврта, у многим деловима, је ненаучни. Аутор се служи дисквалификацијама типа: инквизиторски, паушални, а посебни "бисери" су констатације типа *дување у тикву*. Овим аутор даје немерљив допринос језику нове српске теологије у који су поред тикава ушли и мачке и репови, као и многи други појмови из зоологије и ботанике.

4. Неукост или брзоплетост се огледа и у једноставним стварима као што је неразликовање издавача и штампарије или академске институције и научно-истраживачког центра. Поставља се питање тим поводом: ако неко није савладао први степен у писању научних радова, како ће успети на следећи?

5. У овом реаговању нисмо се бавили теолошким ставовима аутора приказа. Сматрамо да би било превише да се филолог бави сумраком једне теологије, оличене макар само у ставовима Александра Ђаковца. Напред исписани редови су, искључиво, реаговање уредника књиге *Личност и природа*.

